

BEWAAR HET PAND

UITGAVE TOT BEVORDERING VAN DE HANDHAVING DER OUDE GEREFORMEERDE BEGINSELEN

Meditatie

Wat alles betekent

“De Heere is mijn deel, zegt mijn ziel”

Klaagliederen 3:24

Er zijn weinig gelegenheden, waarbij zoveel gesproken wordt als bij de ingang van het nieuwe jaar. Gesproken wordt er in wensende woorden in de kring van gezin en vrienden. Maar ook in allerlei verbanden.

Nu is het op zichzelf een goede zaak om elkaar het goede toe te wensen. Naar de mate dat de betrekking waarin men tot elkaar staat nauwer is, zal dit in de regel ook welgemeender zijn. Helaas wordt het echter vaak niet meer dan een gewoonte, zonder dat het hart er achter staat. Wat kunnen woorden dan hol zijn en door het afgesleten gebruik zo weinig betekenen.

In bovenstaande woorden horen we ook iemand wat “zeggen”. Jeremia spreekt hier. Zijn woorden zijn geen afgesleten termen, die niets doen. Zij missen het hart niet. Zijn gehele innerlijk staat er achter. Tot in het diepst van zijn bestaan is hij er in betrokken. Zij zijn vrucht van het levend geloof. Zijn ziel spreekt.

En wat zijn ziel zegt geeft een werkelijkheid weer die alles betekent. De Heere is zijn deel. Niet zo gemakkelijk is het te zeggen, wat dit inhoudt. Voor wie het beleeft, is deze zaak onuitputtelijk diep. Wie het niet beleeft, is er zo over uitgesproken. Daarom is het zo nodig, dat dit het zeggen onzer ziel is in doorleefd geloof.

Daarmee kunnen we het jaar 1992 ingaan. Wie een ander deel heeft kan veel bezitten en toch nameloos arm zijn. Wie dit deel heeft, kan veel missen en toch in God nameloos rijk zijn.

Wat een wonder is dit geloofsgetuigenis temidden van de omstandigheden, waarin Jeremia verkeert.

Wie deze omstandigheden van de buitenkant beoordeelt, zou zeggen: hij heeft maar een mager deel! Immers hij zit op de puinhopen van Jeruzalem. Stad en tempel zijn verwoest. Wat een lust voor zijn ogen was, is weggenomen.

Maar nu is het wonder van dit deel in de Heere door de worstelingen heen in de oefening des geloofs werkelijkheid geworden. Nee, deze belijdenis is niet achter het schrijfbureau geboren. Jeremia heeft verstaan op de puinhopen wat de oorzaak was van deze ontzettende toestand. Hij heeft de schuld van het volk gekend en is er voor Gods Aangezicht één mee geworden. De ongunst des Heeren was de benauwdheid van zijn benauwdheid. Hoe moet hij het uitklagen: “Gij hebt mijn ziel verre van de vrede verstoten, ik heb het goede vergeten”. In de donkerheid van die worstelingen gevoelde hij zijn sterkte vergaan en zijn hoop van de Heere.

Hier is het geheim van het werk van de Heilige Geest. Die Geest heeft vanuit de diepten zijn geloofs-oog geopend voor wie de Heere is en wat er in Hem ligt. De Heere is aanwezig wegens Zijn onwankelbare beloften, ook temidden van deze ellende voor het geloof. Iedere dag zijn Zijn goedertierenheden nieuw. Maar nu nog meer: de Heere is mijn deel. Daarin ligt in zijn nood de rust voor zijn ziel. En het is sprekend dat hier juist de naam Heere staat als de naam van de Verbonds-God. Want hier ervaart Jeremia uit de kracht van Gods onwankelbare Verbond wat er in God ligt voor een arm zondaarsvolk. Geen deel hier beneden is groter wonder, dan het deel in de Heere.

Vrije genade in Christus is het dat te bezitten. Geen deel heeft zo’n betekenis als dit deel. Het is alles.

Kent u dat deel in de Heere? Of bent u met een ander deel 1992 ingegaan? Dan bent u in feite diep ongelukkig, hoewel het juist het ongeluk van het ongeluk is dat wij ons van nature gelukkig voelen met ons deel buiten God.

Wij hebben ons deel in God door eigen schuld verloren. Sinds die tijd koesteren we het deel van beneden. De én in zijn aardse goed buiten God, de ander.. och, vul zelf maar in. Vergeet daarbij niet dat ook onze vroomheid zonder God tot dit deel behoren kan. Straks gaat alle glans ervan af en blijft er niets over van dit deel. Dan wordt het zonder God sterven en dat is eeuwig vreselijk. En nu kunt ge dit deel nog verkrijgen: wat een wonder, het is niet voor mensen die veel bezitten doch voor een arm zondaarsvolk! Houd er op aan. De Heere is een waarmaker van Zijn Woord.

“Zoek Mij en leef”.

Zalig die dit deel door de worstelingen heen in zijn verlorenheid leerde kennen. Het bedriegt niet. Het geeft een lichtstraal der hoop in de moeiten naar een betere toekomst. De Heere is mijn deel, zegt mijn ziel, daarom zal ik op Hem hopen.

D. Slagboom.

Van de administratie

Ook deze keer kunnen we weer doorgeven dat 7 nieuwe abonnees konden worden ingeboekt en f 147,50 aan giften werd ontvangen, waarvoor onze hartelijke dank.

Binnenkort zult u D.V. de accept-girokaarten ontvangen voor betaling van het abonnementsgeld van de 27e jaargang. We hopen dat al onze abonnees de kaarten weer zo spoedig mogelijk invullen en opsturen naar de Postbank of hun eigen bank.

De abonnementsprijs is nog steeds gehandhaafd op f 10,-, maar u begrijpt wel en u weet dat de werkelijke kosten wel ongeveer f 30,- bedragen. In 1991 zijn ook de verzendkosten door de P.T.T. verhoogd, terwijl ons blad in een nieuwe uitvoering is verschenen. Vond u het een verbetering? U heeft ons als abonnees in het afgelopen jaar niet beschaamd, integendeel we werden verblijd door de vele over-

betalingen en giften.

De Heere moge ook dit keer weer uw harten neigen, opdat we weer vele giften e.d. mogen verantwoorden en de kosten van de uitgave van ons blad gefinancierd kunnen worden. Bij voorbaat hartelijke dank.

Adm. Bewaar het Pand: A. Beukers, Toussaintplein 20, 2406 XL Alphen a.d. Rijn, tel. 01720-74202, giro 704350.

Van de redactie

Dit is dus het eerste nummer van de 27e jaargang van ons blad Bewaar het Pand. Het blad heeft in de loop der jaren onder de kerkelijke bladen zijn eigen plaats gekregen. De naam van het blad spreekt aan en zegt duidelijk waar het ons om gaat. Dat wordt nog eens onderstreept door de toevoeging: Uitgave tot bevordering van de handhaving der oude Gereformeerde beginselen.

We hopen op de ingeslagen weg voort te gaan. Daarvoor is de medewerking van de leden van de commissie van redactie en van anderen die hun bijdragen verlenen voortdurend nodig. In dit alles zijn we geheel afhankelijk van de hulp en leiding van de Heere. Hij moge allen bekwaam maken en lust geven om hun krachten aan ons blad te geven. En zo moge het zijn: onze hulp

is van de Heere alleen..

We denken ook aan al onze lezers en lezeressen. Elk jaar gaan er heen. Velen die zich in het begin opgaven als abonnee op ons blad zijn niet meer in het land der levenden. Anderen hebben hun plaatsen ingenomen. Zo is het aantal abonnees niet alleen op peil gebleven, maar, vergeleken bij het begin, belangrijk toegenomen. De Heere moge al onze lezers zegenen uit Zijn heiligdom.

Nog iets. Onze administrateur, br. Beukers, heeft er in zijn bijdrage al op gewezen, dat de kosten van het uitgeven van ons blad in stijgende lijn zijn, o.a. door de vernieuwing van ons blad en de verhoging van de kosten van verzending. Door de vele overbetalingen en giften konden tot nu toe de kosten gedekt worden. Maar het gaat wel spannen. Ook al doordat we wel eens met een paar pagina's extra verschijnen. We mogen vertrouwen dat onze lezers hiermee rekening zullen houden.

Er is wel eens de noodzaak naar voren gekomen om het blad wekelijks te laten verschijnen. Dat vraagt natuurlijk meer scribenten, maar daarover maken we ons nog geen onnodige zorgen. We moeten aan het kostenplaatje denken, zoals dat tegenwoordig wordt gezegd. Het komt er op neer dat we tenminste een bedrag van 50 of 60 duizend gulden per jaar meer nodig zullen hebben. Omgeslagen over al onze abonnees betekent dat, dat allen gemiddeld laten we zeggen twintig gulden per jaar meer voor dit doel zullen moeten afzonderen. Onze abonnees zijn onze geldschietters.

Wanneer zij gezamenlijk voldoende crediet beschikbaar stellen kunnen we daaruit de conclusie trekken dat de gedachte van wekelijkse verschijning bij onze lezers weerklank vindt. Aan onze lezers is dus het woord (de daad).

We willen tenslotte allen die op enigerlei wijze met ons blad en de verschijning ervan te maken hebben, en dan denken we wel in het bijzonder ook aan de mensen van de drukkerij, van harte Gods zegen toewensen. De medewerking en de samenwerking laat niets te wensen over. Dat mag ook wel eens een keer worden gezegd.

B.

N.B. Verschillende lezers schreven me ter gelegenheid van de Kerstdagen en de jaarwisseling. Hartelijk dank en wederkerig van harte de onmisbare zegen des Heeren toegewenst.

B.

Dit blad is een uitgave van de stichting Bewaar het Pand te Meerkerk
verschijnt eens in de veertien dagen

REDAKTIE:

Ds. G. Blom, Prinses Marijkeweg 13, 4231 BP Meerkerk. Telef. 01837-1357

ADMINISTRATIE:

A. Beukers, Toussaintplein 20, 2406 XL Alphen a/d Rijn, tel. 01720-74202, postrek. 70.43.50 t.n.v. de administrateur van "Bewaar het Pand" te Alphen a/d Rijn.

Abonnementsprijs f 10,- per jaar. Abonnementsprijs voor de Verenigde Staten en Canada 5 dollar per jaar. Advertenties f 0,25 per mm. Bij kontrakt korting.

ISSN nummer: 0166 - 4646

Oudvaders ten onrechte van chiliasme beticht

Om een antwoord te geven op de vraag of sommige oudvaders chiliasten waren, is het nodig om te bezien wat in hun tijd als chiliasme werd bestempeld. Het dient onderzocht te worden hoe in de zeventiende eeuw de verhoudingen lagen op het terrein van de toekomstverwachting. In het algemeen gesproken zal alleen dat als chiliasme kunnen worden aangemerkt, wat in de betreffende tijd als zodanig gold. Anders krijgen we een vertekening van de onderlinge verhoudingen in de tijd van de oudvaders.

Om te zien wanneer men in de zeventiende eeuw van chiliasme sprak is het uiteraard nodig om de bronnen te raadplegen. Drs. Meeuse haalt aller-

eerst een pamflet van Franciscus Ridderus aan. Everaard van Someren, proponent te Rotterdam had in een preek over Dan. 2:44 en 45 gesteld dat het koninkrijk van Christus niet geestelijk is, maar uiterlijk-lichamelijk zal komen. Ridderus doet verslag van dit gebeuren en wat er verder plaatsvond. Het gevoel van Van Someren was dat de kerk zou worden een uiterlijk en lichamelijk Koninkrijk, dat zich met geweld van lichamelijke wapenen zou voortzetten, en alle regeringen en koningen door geweld zou zoeken te niet te doen, dat Jezus Zelve daartoe van den hemel zou afkomen en als een werelds Koning zou regeren en alle goddelozen zou verdelgen. Uit de arti-

kelen die Van Someren moest onder- tekenen blijkt duidelijk dat hij dit gevoelen heeft moeten laten varen. In die artikelen staat onder andere dat het koninkrijk van Christus geestelijk is en blijven zal, dat het met de steun van de overheid wel tot grote uiterlijke luister kan komen, maar dat hierbij slechts geestelijke wapens gebruikt mogen worden. Ook mag hier nooit een regering voor omver worden geworpen. Het gevoelen van Van Someren werd door de predikanten uit zijn dagen "vals, ontijdelijk, oproerig en onverdraaglijk" genoemd en gelijk gesteld aan het gevoelen van het Munsterse oproer, dus gelijk aan dat van revolutionaire Wederdopers.

De gedachten van Van Someren werden dus duidelijk veroordeeld door de kerk in zijn tijd.

In het overzicht dat Ridderus geeft blijkt dat het algemeen gevoelen van de Kerk in zijn dagen was dat de Kerk van Christus zou blijven zoals zij toen was, tot de dag van het laatste oordeel toe en dat voor die dag geen heerlijke staat voor de kerk op aarde te verwachten is.

Een tweede mening stelt dat de kerk voor de oordeelsdag nog heerlijk zal worden uitgebreid, met de bekering der Joden, etc.

De derde mening, die door enkelen geleerd wordt, is dat na de dag van het laatste oordeel de aarde zal gezuiverd worden en dat de aarde zowel als de hemel de plaats van de zaligen zal zijn, en dat op aarde volle gerechtigheid zijn zal.

Van Someren mocht slechts een van deze drie gevoelens koesteren. De eerste opvatting was het algemeen gevoelen in de kerk van de zeventiende eeuw, maar het tweede en derde gevoelens werden geduld.

Vervolgens brengt drs. Meeuse de opvatting van Koelman naar voren. In zijn "Sleutel tot Opening van de Openbaring Johannes" geeft hij drie meningen weer. In de eerste plaats de opvatting dat het met de kerk steeds slechter zal gaan totdat de oordeelsdag komt. Er is dan geen sprake van een toekomstige heerlijke staat van de kerk. Een tweede opvatting is dat het rijk van de Antichrist (Rome) spoedig en plotseling zal verbroken worden en dat er dan een heerlijk doorluchtig vreedzaam Koninkrijk zal worden opgericht dat tot het einde van de wereld zal duren. Ook een derde gevoelen wordt door Koelman weergegeven. Dit derde gevoelen is een middenweg tussen het eerste en het

tweede. Hij treft dit aan bij zeer geleerde Engelse en Schotse uitleggers van de profeten. We hopen hier later uitgebreider op terug te komen.

Ook geeft Koelman een overzicht in zijn "Sleutel tot Opening van de Openbaring Johannes" van de tijd waarin de heerlijke staat van de kerk werd verwacht.

Allereerst zijn er die menen dat de duizend jaren voorbij zijn.

Onder hen schaaft Koelman de kanttekenaren van de Statenvertaling. De kanttekenaren beginnen bij Constantijn de Grote en eindigen bij 1300.

In de tweede plaats zijn er die menen

dat de duizend jaren in de toekomst liggen.

Ten derde zijn er die menen dat de duizend jaren al begonnen zijn. Zij beginnen dan te rekenen bij de Waldenzen in het jaar 1300, of bij het begin van de reformatie, het optreden van Luther in 1517, of in het jaar 1560, wanneer de reformatie in Europa gevestigd is. Koelman zelf sluit zich aan bij deze laatste opvatting.

Een volgende maal hopen wij nader in te gaan op het algemene gevoelen van de 17e eeuwse kerk.

Ds. A. van Heteren,
Werkendam.

Kerkelijk jeugdwerk

4.

We beloofden in het vorige artikel aandacht te zullen vragen voor **12. Epiloog**, het laatste gedeelte van het boekje van de Landelijke Commissie Jeugdcontacten, LCJ, dat onlangs verscheen. Dat willen we nu doen.

In de eerste paragraaf vinden we een *Samenvatting*. Daarin vindt men terug wat in de voorafgaande hoofdstukken geschreven is, maar dan uiteraard alleen de hoofdzaken. Nu, die hebben we in de vorige artikelen o.i. voldoende weergegeven. Daaraan gaan we dus verder voorbij.

In de 2e paragraaf: *Verantwoording* vinden we een soort getuigenis. Daaruit nemen we hier en daar wat over:

"(...) De geschiedenis van het Chr. Geref. jeugdwerk heeft ons (helaas!) geleerd dat het bijna ondoenlijk is om tot een eensluidende standpuntbepaling te komen. We willen wel de hoop uitspreken dat wat op deze bladzijden is beschreven mag bijdragen aan een beter inzicht in de problematiek (...) We hebben aangetoond dat de CGJO geen historische en geen kerkelijke grond heeft voor haar positiekeuze. We hopen daarom van harte dat deze studie niet ervaren wordt als een veroordeling, maar als een uitdaging om tot een herijking van de uitgangspunten van het Chr. Geref. jeugdwerk te komen (...)

De geschiedenis van het "alternatieve jeugdwerk" in onze kerken is nu zo'n twintig jaar oud. Veel is in die jaren tot stand gebracht. Maar er zijn ook fouten gemaakt, niet in het minst door de ongenueanceerde manier waarop sommige kontakten verliepen, of zelfs helemaal niet verliepen (...) Laten we samen op onze knieën gaan voor de HEERE, Wiens zegen we zo vaak

mochten ervaren."

Hoe nu verder? wordt er in de derde paragraaf gevraagd. Daarin lezen we o.a. "De jeugd van vandaag is de kerk van morgen(...). Uit de jongeren van nu zullen de ambtsdragers van morgen moeten voortkomen. Maar door de Christelijke Gereformeerde jeugd van nu loopt een diepe scheiding. Hoe zullen zij dan de kerk van morgen kunnen vormen, en daarin leiding geven? We hebben het immers niet alleen over verscheidenheid, maar over gescheidenheid! Het is daarom voor alles nodig dat onze jeugd elkaar gaat herkennen en erkennen en met elkaar in gesprek gaat. (...) Daarnaast en daarboven is het nodig dat alle verwatering over boord gezet wordt, en teruggekeerd wordt naar de oorspronkelijke bedoeling van het jeugdwerk. We willen fris en aktueel jeugdwerk bedrijven, maar dan moeten we wel gezonde en beproefde uitgangspunten hebben. De uitgangspunten die in 1954 in "Van strijd en kracht" geschetst werden zijn wat ons betreft nog steeds aktueel, al willen ook wij wat de invulling daarvan betreft met onze tijd meegaan. Onze jongeren groeien immers in een heel andere tijd op. Als we het fundament maar behouden! (...)

Het vertrouwen tussen jeugddeputaten en CGJO is inmiddels hersteld. Laten we nu allemaal werken aan het vertrouwen tussen CGJO en LCJ. (...) We vragen de CGJO om met ons in gesprek te gaan. (...) De CGJO zegt dat de verschillen groot zijn; dat is zo. Maar kunnen, ja moeten we daar dan niet over praten? Is het niet bovenal een opdracht die de Bijbel ons geeft! Laten

we dan naar de oproep van de Bijbel en van onze kerken luisteren”.

Hierna richten de schrijvers zich tot de CGJO en alle kerkeraden, tot de jeugddeputaten en tot onze kerken en tenslotte ook tot de generale synode van 1992 met vragen. Die vragen kunnen we zien als dringende verzoeken. We willen een gedeelte van dit appèl overnemen:

“We vragen onze kerken om zich te realiseren dat de verdeeldheid in het jeugdwerk een gevolg is van de verdeeldheid in de kerken. Verootmoediging en zelfonderzoek kunnen hier wel op z'n plaats zijn.

We zullen aan de generale synode, die zo de Heere wil in 1992 bijeenkomt, vragen: Realiseert u zich dat de problemen in jeugdland mede ontstaan zijn doordat onze kerken niet altijd alert op verschuivingen in het jeugdwerk gereageerd hebben; en doordat ook vanuit de kerken in het verleden een te sterke nadruk is gelegd op het vrije karakter van het jeugdwerk. Leg nadrukkelijk de vinger bij de fouten die er zijn, bij allen die bij het jeugdwerk betrokken zijn, en blijf niet steken in algemene termen en oproepen. Bedenk dat u niet slechts spreekt over de jeugd van vandaag, maar over de kerk van morgen, over uw eigen nageslacht, over uw opvolgers. Neem, in biddend opzien tot de HEERE, die beslissingen die nodig zijn om het jeugdwerk weer geheel gezond te maken.”

De schrijvers eindigen met de uitspraak dat we allemaal uit Gods Woord hebben te leren: “... dat gij wandelt waardiglijk der roeping, met welke gij geroepen zijt; met alle ootmoedigheid en zachtaardigheid, met lankmoedigheid, verdragende elkander in liefde; u benaastigende te behouden de enigheid des Geestes door de band des vredes”.

Hierna komt nog een literatuur-opgave. Er zijn ook nog een paar schema's van de organisatie opgenomen.

We hopen in een volgend artikel op de inhoud van het boekje terug te komen. Het is een degelijke studie over het jeugdwerk zoals het is en zoals het zou moeten zijn. Vooral dat laatste is van belang: *Hoe moet het jeugdwerk zijn?* We hebben vroeger zelf ook in het jeugdwerk gezeten. Het heeft nog onze belangstelling. Daarom willen we naar aanleiding van of in verband met deze studie een paar gedachten naar voren brengen, de volgende keer dus, D.V.

Nu willen we er nog op wijzen, dat er weer een jaarboek is uitgekomen, met

de titel: *LCJ Jaarboek 1991*. Daarin is o.a. opgenomen:

het programma van de appèldag 1991, met thema: geloven, maar hoe? de programma's van de jeugdkontakten voor het seizoen 1991/1992, de adressen van de jeugdverenigingen en van de besturen en commissies.

Opmerkelijk

Toen ik onlangs op een bezinningsdag van de Evangelische Hogeschool in Amersfoort, belegd over het medium televisie, gevraagd was om ons standpunt tegen televisiegebruik toe te lichten en te verdedigen, heb ik enkele opmerkelijke ervaringen gehad, die ik hier wil doorgeven.

a. Allereerst hebben de sprekers die me voorgingen, en die de televisie heel wat beter kennen dan ik, in hun betogen duidelijk gesteld dat nagenoeg alle televisieprogramma's doortrokken zijn van een wereldse geest, waarbij niet alleen de Bijbelse normen genegeerd worden, maar ook al Gods geboden worden veracht en overtreden. Dit is niet alleen werelds, maar ook duivels. Zelfs de berichtgeving door het journaal is subjectief geselecteerd en ingekleurd door de samenstellers. Daarbij wordt het ernstige nieuws door luisteraars dikwijls verwerkt als amusement, want de massa zoekt nu eenmaal verstrooiing en amusement.

b. De plaats die de televisie in het gezinsgebeuren inneemt is meestal sterk overheersend. Men kijkt veel meer dan men wil weten en is men alleen, dan kijkt men ook slechter programma's dan men wil weten. Het is een bron van twist als verschillende gezinsleden verschillende programma's willen zien. Draagbare toestellen en video-apparatuur moeten hier uitkomst bieden. Voor veel mensen is de tv daarbij een gemakkelijke kinderopas. Men zet de kinderen achter de tv en heeft er geen omkijken meer naar. Ze worden daarbij diepgaand beïnvloed, maar daar schijnt men zich niet zo om te bekommeren.

c. De mensen die een tv aanschaffen met als argument dat ze de programma's van de EO (Evangelische Omroep) wilden zien, gebruikten, aldus nog steeds de mensen die het onderzoek verrichten, de EO als “schaamlapje”. Men praat de aanschaf hiermee goed, maar kijkt ondertussen naar nagenoeg alle programma's. Het onderzoek heeft uitgewezen dat deze zogenaamde christenen geen ander

We komen nog even terug op de brochure. Belangstellenden kunnen deze uitsluitend schriftelijk bestellen bij het secretariaat LCJ, p.a. W.A. Mak, Chopinplein 73, 3122 VM Schiedam. De kosten bedragen f 5,- plus porto. Dat is voor een brochure van ruim 100 bladzijden zeer goedkoop. B.

kijkgedrag hebben dan de wereld...

d. Men haalt door de televisie de wereld in huis. Vroeger moest men het huis uit om naar de bioscoop te gaan. Nu krijgt men een scala van filmvoorstellingen in de huiskamer, samen met allerlei televisiespelen en andere ongerechtigheid. De wijze waarop men verslaafd is aan bepaalde programma's of aan regisseurs of hoe de mensen die ervoor optreden ook mogen heten, is niets anders dan moderne afgoderij. De televisie is te karakteriseren als “een elektronisch huisaltaar”.

e. De televisie heeft niet alleen de moraal van ons volk verwoest, maar ook die van veel christenen. De opvattingen over allerlei zaken zijn ingrijpend gewijzigd. Was toneel vroeger in de gereformeerde zede verboden, de tv brengt niets anders in de huiskamer, zodat men het ouderwets vindt er zelfs maar over te praten of het wel geoorloofd is. De verslaving is in kerkelijke gezinnen soms zo groot, dat men geen huisbezoek wil als er bepaalde programma's zijn, geen vergaderingen kan beleggen op bepaalde avonden, etc.. Men vertelde mij wel, dat het gebeurde dat men de tv niet wilde afzetten tijdens een huisbezoek!

f. Men heeft ons aangeraden - met name de gereformeerde gemeenten en andere gemeenschappen waar de tv niet ingeburgerd is - nooit tot aanschaf over te gaan, daar ze een stortvloed van zonden met zich meebrengt.

Tot zo ver enige informatie van de ander inleiders op die studiedag, drs. van Velzen en drs. Knevel.

In mijn reactie heb ik hun een tweeslachtige houding verweten, daar zij zelf hun tv nog niet opgeruimd hadden, wat ze mij toegaven. Men ziet de vloedgolf komen en weet geen beter middel dan zwemmen te leren of zelfs zwemleraar te worden. Beter is het de dijken op te hogen, ook al zou men dan minder ver kunnen zien. Hoe kan men het met afgoderij op een akkoordje gooien? Er zijn beter bruikbare en minder schadelijke middelen om kennis te vergaderen dan dit medium

dat zozeer in handen van de duivel. Kankerverwekkende stoffen weert men angstvallig uit voedingsmiddelen, maar dat de geest vergiftigd wordt door allerlei zondige gedachten en voorstellingen schijnt men niet erg te vinden. Men is banger voor de tijdelijke dood dan voor de eeuwige dood! Men geeft toe, dat het argument "ik ben de baas van de knop" huichelachtig is en dat we niet moeten denken dat zo'n knop een goede baas krijgt en zou men dan toch moeten blijven flirten met de duivel? Hoe kan men bidden: "Leid mij niet in verzoeking, maar verlos mij van de boze", als men een tv in huis duldt? Ik hoop in ander verband binnenkort, zo de Heere wil en we leven, meer van het gesprokene te publiceren, ter bestrijding van de televisie in onze

huiskamers. Ze mag er niet komen en waar ze is, moet ze weg. Opmerkelijk mag het heten, dat we in de strijd tegen de televisie hulp krijgen van mensen die de kracht (nog) niet hebben om zelf met dit kwaad te breken. Kracht om met de zonde te breken krijgen we evenwel niet van mensen, maar van God. Geve de Heere een opwekking waarbij de televisie, als middel dat de duivel gebruikt heeft om ons volk te ontkerstenen, massaal vernietigd wordt!

CJM

N.B. Het bovenstaande is overgenomen uit de kerkbode der Gereformeerde Gemeenten te Rotterdam en omstreken van 14 december 1991, 42e jaargang nr. 8. Het is geschreven door ds. C.J. Meeuse.

B.

Sporen in de schemer

1.

Zo luidt de titel van een boek dat kortgeleden verscheen bij b.v. uitgeverij "De Banier", postbus 2330, 3500 GH Utrecht, tel. 030-313377. Het is geschreven door dr. H.A. Hofman. Het titelblad vermeldt dat het in het boek gaat om contouren van Gereformeerd bestaan op de drempel van de 21e eeuw en dat het boek een inleiding bevat op het Gereformeerde denken in een geseculariseerde samenleving. Het is een boek van 430 bladzijden. Het kost gebonden, geïllustreerd, met register f 59,50. Het is een zeer belangrijk boek. Daarom willen we er in enkele artikelen aandacht aan schenken.

In een *Woord vooraf* schrijft dr. Hofman, dat hij op verzoek van de uitgever dit boek geschreven heeft. Hij heeft zich afgevraagd vanuit welk centraal idee hij een boek zou kunnen schrijven. Er zijn onderwerpen genoeg, maar hij wilde een "boek-met-een-boodschap" schrijven. Geleidelijk ontstonden de contouren van het boek.

"Wij spreken en schrijven veel", aldus de schrijver in 1. **Inleiding**, "over de crisis van onze tijd. Die crisis bestaat hieruit dat het oude waardepatroon wordt afgebroken en daarvoor in de plaats komt een geïndividualiseerd en gefragmentiseerd waardepatroon. Daarmee bedoelen we dat de eenheid in denken van vroeger eeuwen heeft plaats gemaakt voor versnippering en individualisme. Van een crisis moeten we ook zeer zeker spreken als we letten op het gegeven dat het christelijk geloof, eeuwenlang bepalend voor het

leven van de mens, naar de rand van de maatschappij is gedrongen. Het gevolg daarvan is dat er opnieuw alle ruimte komt voor in wezen *heidense* opvattingen en levensgewoonten. Opnieuw, want het heidendom is eeuwenlang de onderstroom geweest in de Europese cultuurgeschiedenis. Deze zaken gaan zeker niet voorbij aan de kring van de Gereformeerde Gezindte".

Dr. Hofman wil in dit boek ingaan op vragen die deze ontwikkeling met zich medebrengt. Hij stelt een aantal vragen. Hij behandelt deze aan de hand van een vaste methode. Na een hoofdstuk over Calvijn en na hoofdstukken die de geschiedenis van de secularisatie vanaf de 16e eeuw beschrijven, wil dr. Hofman ingaan op de vraag naar het bestaan van God. Hij schrijft dan verder: "Als we in de hoofdstukken daarna uitgaan van Zijn bestaan moeten we ook aanvaarden dat God volmaakte deugden bezit. De deugd van *Zijn rechtvaardigheid* komt aan de orde in de hoofdstukken over de predestinatieleer. De deugd van *Zijn voorzienigheid* in de hoofdstukken over het menselijk lijden. De deugd van *Zijn heiligheid* in de hoofdstukken over pelgrimage. En de deugd van *Zijn alwetendheid* in het hoofdstuk over wetenschap".

Het boek is niet geschreven voor de leden van een bepaald kerkverband. Het is bestemd voor al diegenen die zich scharen achter het onfeilbare gezag van de Heilige Schrift en daarnaast de drie Gereformeerde belij-

denisgeschriften aanvaarden als richtsnoer voor het kerkelijk belijden.

Aldus de schrijver. Hij zegt verder:

"Het is de bedoeling de lezers van dit boek te informeren en te wapenen. Eerst informatie, want slechts op basis van kennis kan zinvol gesproken worden. Daarna argumentatie om de lezer wapens te verstrekken in de discussie met andersdenkenden. Dit boek heeft dus niet alleen een *informatieve* strekking, maar ook een *apologetische* bedoeling. De lezer gelieve te bedenken dat dit boek geen diepgravende detailstudie is, maar een brede samenvatting wil geven van de stand van zaken omtrent de besproken onderwerpen.

Wij zullen hierbij steeds de bronnen van ons reformatisch verleden aanboren. In het bijzonder is het ons voornemen om regelmatig te rade te gaan bij de geschriften van Johannes Calvijn. Wij zien in hem een autoriteit, aan wiens welgefundeerd oordeel niet dan met schade voor onze meningsvorming voorbij kan worden gegaan. Daarom zullen we ook een hoofdstuk over leven en werk van Calvijn opnemen in dit boek. We willen andere leiders uit ons kerkelijk verleden niet tekort doen, maar zij bouwen nu eenmaal naar ons inzicht voort op het fundament dat Calvijn heeft mogen leggen. Tevens zullen we regelmatig citeren uit de belijdenisgeschriften van de kerk. De belijdenis is en blijft een onmisbaar wapen van de kerk in de strijd tegen de dwaalleer. (...)

Dit boek stoelt op de gedachte dat we onze identiteit niet zullen kunnen behouden als we ons krampachtig vast klampen aan het uiterlijk waarneembare. Zeker is de *vormgeving* van onze geloofsovertuiging van belang, maar die vorm wordt bepaald door de inhoud. Daarom moeten we ons bezinnen op de *inhoud* van onze overtuiging. Veel te veel zoeken we de beleving van onze identiteit in het uiterlijke onderscheid met de ons omringende werkelijkheid. Als onze levensbeschouwing echter niet ons geestelijk eigendom is, zullen we er de ontkerstening niet mee kunnen keren.

"Wij moeten leren leven met de wetenschap dat de christelijke staat en de bescherming die zij bood, verleden tijd zijn. Wij zullen de diepere zin van onze christelijke normen weer moeten gaan beleven. De kerk zal er ook zijn zonder de christelijke staat, ja zelfs ondanks de heidense staat, zo heeft Augustinus al gezegd. (overgenomen uit het RD van 21-11-89).

Wie de strijd der geesten passief en ongeïnteresseerd ondergaat, heeft deze strijd reeds verloren. Dit boek wil u een handreiking geven in de bezinning op uw plaats in de ontwikkelingen die wij meemaken. Als het geschrevene daar een bijdrage aan levert, acht de schrijver zich rijkelijk beloond."

Zo eindigt de *Inleiding*. Dan volgt hoofdstuk 2. **Calvijn**, de reformator in leven en werk. Volgens dr. Hofman behoort Calvijn tot die figuren die door andersdenkenden vrijwel niet begrepen wordt. De schrijver eindigt dit hoofdstuk over Calvijn met het uitspreken van zijn grote waardering voor hem.

"Degene die de moeite neemt zich te verdiepen in de geschriften van Calvijn

maakt met een man van geheel andere signatuur kennis. We leren hem kennen als een scherpzinnig, maar ook geestig man, vol pastorale zorg en vrij van het hinderlijk zelfgevoel dat we bij zoveel andere vooraanstaande personen kunnen aantreffen.

Wij respecteren Calvijn als de *grondlegger* van de Gereformeerde dogmatiek, de geharnaste *apologeet* van de Gereformeerde belijdenis, de scherpzinnige *polemist* tegen de vijanden en de nauwkeurige *exegeet* van de Heilige Schrift. In onze waardering voor Calvijn sluiten we ons aan bij die andere grote theoloog, Alexander Comrie, die in zijn geschriften herhaaldelijk rept van "de grote Calvijn". B.

zondaren. Hij had kerkeraden waarin mensen zaten die de Heere vreesden. Hij kwam op gezelschappen van Gods kinderen, waar de Heere in het midden was.

Wanneer we zo'n boek lezen krijgen we de indruk, dat het in die dagen een gezegende tijd voor de kerk was en dat er in vele streken van ons land kinderen des Heeren woonden. In het boek worden vele plaatsen en streken genoemd waar ds.

Detmar bijzondere ontmoetingen had met kinderen Gods, die van de dagelijkse omgang met de Heere konden spreken.

Als in onze tijd iemand in zulke plaatsen en streken zou vragen naar mensen die de Heere in waarheid vrezen zou het antwoord vermoedelijk (veelal) teleurstellend zijn. Dat mag wel brengen tot verootmoediging voor het aangezicht des Heeren.

Het boek telt 136 bladzijden. Het is voorzien van foto's. Het kost gebonden f 27,50; als premieboek bij de Banierkalender f 24,50. B.

4. **Leer- en oefenvragen voor de catechisatie**, door ds. L.H. Oosten.

Dit boekje is bedoeld om gebruikt te worden bij het catechetisch onderwijs aan de hand van het "Kort Begrip". Het is geschikt voor grotere en kleinere catechisanten. Er zijn 20 lessen met leer- en oefenvragen.

Het boekje lijkt ons geschikt voor het doel.

De praktijk zal dit moeten bevestigen. Een enkele vraag willen we stellen en wel deze: waarom sluit de schrijver in les 7 in de vragen over de erfzonde niet aan bij die van Hellenbroek, zo? Donner dat ook deed?

Het boekje telt 64 bladzijden en kost f 15,-. B.

5. **Opwekking tot verootmoediging**, door drs. W. van Vlastuin.

In een Woord vooraf zegt de schrijver o.a.

"In mijn boek "Opwekking" heb ik gesproken over de noodzaak van de prediking van Gods wet en Gods heiligheid, opdat in dat licht de zonde oplicht. Het wezen van een opwekking is verootmoediging.

Dit geschrift is een uitwerking van deze gedachte. Christenen in Nederland hebben een schromelijk gebrek aan zondekennis (...) en daarom hebben we aan het geneesmiddel Christus geen behoefte. (...) Zondebeleving is noodzakelijk.

Dat wil ik duidelijk maken door in

Boekbesprekingen

1. **Om 't eeuwig welbehagen**, door ds. C. den Boer.

Uitgeverij: B.V. De Banier, postbus 2330, 3500 GH Utrecht, tel. 030-313377.

We schreven al in het nummer van 27 juni 1974 een recensie, een aanbeveling. We herhalen iets daaruit: "Het moge tot blijdschap stemmen, dat hij (ds. Den Boer) er toe gekomen is om wat hij in zijn preken gebracht heeft door de druk binnen het bereik van velen te stellen.

De artikelen worden op een echt pastorale wijze behandeld, duidelijk en eenvoudig. Iemand die dit boek met ernst leest moet haast wel onder de indruk komen van de rijke inhoud van de Dordtse Leerregels".

Nu is reeds de zesde druk van dit boek over de Dordtse Leerregels verschenen, wel een bewijs dat het boek de aandacht gekregen heeft van velen. Dat kan ons verheugen. We wezen er indertijd op dat op blz. 191 een regel was uitgevallen. Deze regels wordt nog steeds gemist.

Het boek telt 242 bladzijden en kost gebonden f 35,-. B.

2. **Om treurigen te troosten**, door ds. W.L. Tukker.

Dit boek bevat meditaties over de Heidelbergse Catechismus. Ze zijn verzameld en van een "Woord-vooraf" voorzien door drs. J. Koolen, Hervormd predikant te IJsselstein. Voor een deel kon drs. Koolen terecht in oude jaargangen van het Gereformeerd Weekblad, voor een kleiner deel was hij aangewezen op de keurig handgeschreven schetsen, die vooral zijn uit

de tijd dat ds. Tukker Zwolle en Groot Ammers dienen mocht.

Ds. Tukker nam indertijd een grote plaats in in de Hervormde kerk. Jarenlang is hij voorzitter geweest van de Gereformeerde Bond.

Hij stond bekend als een man die de Heere vreesde. Jaren geleden schreef iemand me dat de Heere zijn ziel redde toen hij op de kansel stond van een van de kerken te Delft.

Zulke figuren blijven spreken en dat is goed. Daarom kunnen we er ons over verheugen, dat dit boek met meditaties van ds. Tukker verschenen is.

De Heere moge dit velen tot zegen stellen.

Het boek telt 250 bladzijden en kost gebonden f 37,50. B.

3. **Wonderlijke leidingen Gods**, bewerkt door drs. A. Ros.

De ondertitel luidt: Het godvruchtig leven en zalig sterven van ds. Dirk Adrianus Detmar. Het is een boek dat we graag in handen zien van jong en oud, omdat het gaat over het werk des Heeren in de harten van zondaren.

Ds. Detmar leefde van 1774-1844. Hij werd predikant en diende verschillende gemeente. Hij ging niet met de Afscheiding mee, maar bleef Hervormd predikant. Hij was een man die de Heere vreesde en arbeidde in gemeenten waar toen nog vele kinderen Gods woonden, met wie hij veel omgang had. Hij kwam ook op vele andere plaatsen, waar hij velen ontmoette die konden vertellen van het zaligmakende werk van de Heilige Geest in hun harten. De Heere zegende zijn bediening tot bekering van vele

negen hoofdstukken te laten zien hoe een uitgehold zondebesef het geestelijk leven verhindert”.

Aan het boek “Opwekking” is in ons blad ruime aandacht besteed door de artikelen van ds. Van Sorge. We menen dat we daarom hier kunnen volstaan met een warme aanbeveling van dit boek.

De schrijver spreekt de wens uit dat het boekje een middel in Gods hand moge zijn tot verootmoediging en tot de smeekbede: “Och, dat Gij de hemelen scheurdet”.

Daar sluiten we ons bij aan.

Het boekje telt 85 bladzijden en kost f 16,90. B.

Een goed fundament, door ds. A. van Brummelen.

Uitgeverij: Kok Voorhoeve, postbus 130, 8280 AC Kampen, tel. 05202-92555.

Dit boek is verschenen in de Reformatie Reeks. Hete bevat pastorale aanwijzingen.

Deze verscheen eerst als artikelen in “De Waarheidsvriend”.

Ds. Van Brummelen is Hervormd predikant te Huizen. Hij schrijft op een wijze die de aandacht vraagt en noopt om verder te gaan met lezen. De schrijver roept op tot bezinning. Hij schrijft over allerlei fundamentele problemen van het christen-zijn in deze tijd. Bijv. over: Beking, accuut of procesmatig?, Diepere zelfkennis, Belofte en vervulling, De zonde tegen de Heilige eest, Geloof ik wel echt?

De vraag kwam bij ons op of de schrijver wel voldoende het zaligmakende werk van de Heilige Geest in de harten van zondaren aanraakt. Dit is een zaak die ons als predikers en herders steeds ter harte moet gaan.

Ook lezers van Gods Woord en stichtelijke lectuur hebben de verlichting van de Heilige Geest nodig om op een rechte wijze wat men leest toe te passen.

Hete boekje telt 101 pagina's en kost f 17,90. B.

Ark boeken, VVHS/BKV, Donauweg 4, 1043 AJ Amsterdam. Tel. 020-6114847

1. **In stil vertrouwen**, door Truus van der Roest. Er zijn allerlei belevingen, die om een reactie vragen. De schrijfster heeft haar gevoelens verwoord. Ze hoopt dat anderen erdoor gezegend en geholpen worden. In het boekje staan 25 gedichten. Bijbelteksten liggen aan de gedichten ten grondslag. Die worden weergegeven in de nieuwe

vertaling. Gemist wordt het wijzen op de noodzaak van de toepassing van Gods Woord door de Heilige Geest. Het boekje telt 47 bladzijden, is zeer mooi uitgegeven en kost gebonden f 11,90.

2. **Woord voor de dag**, door Robert Backhouse. Het boekje is vertaald door majoor A.M. Bosschardt. Voor iedere dag is er een belofte uit de Bijbel. Er is geen gebruik gemaakt van de Statenvertaling.

De tekstkeuze is eenzijdig. We missen teksten die spreken van gerechtigheid en oordeel. Wel wordt de tekst Joh. 3:3 over de noodzaak van de wedergeboorte vermeld. Het boekje telt bijna 100 bladzijden, is keurig uitgegeven en kost gebonden f 14,90.

3. **Gedachten, gedichten en gebeden voor tijden van angst en twijfel**, door dr. D. Lissenburg. Deze twee boekjes zijn verschenen in de voetsporen-serie. Er zijn ook deeltjes over eenzaamheid, gemis, bezorgdheid en wanhoop. Er staan goede dingen in, zoals psalmverzen en ook wel kleine stukjes van goede schrijvers, maar dat kan niet van alles worden gezegd.

De prijs is f 3,95 per deeltje.

4. **De Heer is mijn Herder**, onder redactie van ds. G. Spilt. In dit boekje komen teksten voor, niet in de Statenvertaling, berijmde psalmen in een andere berijming dan de onze. Ook verschillende gezangen. En: Psalm 68:10 in de oude berijming.

De Bazuin brengt hier niet overal een zeker geluid voort. Het boekje kost f 4,95, in grote letter f 9,95.

5. **God zorgt voor ons**. Op karton gedrukt, voor kleine kinderen. De figuurtjes kunnen uit het karton worden gedrukt.

De plaatjes gaan over een herder met schapjes, ook de bijschriften. Het boekje kost f 7,95.

6. **Je loopt er tegenaan**, door ds. Ype Schaaf. Het boekje is geschreven in een voor jongeren verstaanbare taal over onderwerpen die hen bezighouden, zoals: jezelf, de ander, ouders, lijden en dood. Het zou beter zijn geweest wanneer de taal van Gods Woord meer naar voren was gekomen. Het boekje telt 44 bladzijden en kost f 7,50.

7. **Bijbelboekjes voor kleuters**, een serie van 6 deeltjes. We ontvingen de deeltjes over Ruth en David. Het zijn aardige boekjes om te zien, maar we missen te veel de ernst van de bijbelse boodschap. Die is ook voor kleuters nodig. De boekjes kosten f 2,95 per deeltje. Het zijn kartonboekjes van 8 pagina's.

8. **Het kleine poortje**. Dit is een aardig kleurboek. De tekeningen en onderschriften gaan over een kameel, die pas door een poortje kon toen hij zijn last helemaal kwijt was.

Dit naar aanleiding van de tekst dat een kameel gemakkelijker door het oog van een naald gaat dan een rijke in het koninkrijk Gods.

Het kleurboek kost f 2,95.

9. **Ik heb een broertje**, dor Käti van Bergen. Een aardig verhaal. De diepgang wordt gemist. Het broertje wordt gedoopt.

De betekenis van de doop komt helemaal niet naar voren.

De tekenaar laat het meisje zien in een lange broek, zelfs als het kind naar de kerk gaat. Het boekje kost gebonden f 12,50.

10. **Waarom willen grote mensen toch altijd verhuizen?**, door Käti van Bergen. Het boekje bevat een aardig verhaal. Mensen gaan verhuizen, waardoor vriendschap van kinderen op school wordt verbroken.

De schrijfster weet er mooi over te vertellen. We missen de geestelijke achtergrond van Gods Woord. Op de tekeningen zijn meisjes niet als meisje gekleed.

Ook dat is een min-punt. Het boekje is bestemd voor kinderen van 4-8 jaar. Het kost gebonden f 12,50.

11. **Op weg naar Kerst**. Adventboek. Aad Peters, “de man van het poppentheater”, vertelt. Het boek ziet er goed verzorgd uit, maar dat raakt de buitenkant. De boodschap erin is niet die van vrije genade. Het kost gebonden f 18,50.

12. **Mijn Kerst Knutselboek**. In dit boek van 30 pagina's staan “gezellige spelletjes, raadseltjes en werkjes voor de dagen rond het Kerstfeest”. Aan het einde van het boek lezen we dat “de baby een groot Koning zou worden over alle mensen op aarde, arm of rijk, groot of klein, die van Hem houden en Hem willen volgen”. Een en ander zegt genoeg. Zulke boeken doen tekort aan de Bijbelse boodschap. Het boek kost f 9,95.

B.

Moreel beraad, lessen ethiek, door dr. J. Douma

Uitgeverij: Van den Berg, postbus 130, 8260 AC Kampen. Tel. 05202-92555

De schrijver is hoogleraar in de ethiek aan de Theologische Universiteit te Kampen. Hij verzorgt de veertiendaagse rubriek “Moreel Beraad” in het Nederlands Dagblad. De heer A.C. Breen maakte een selectie voor “lessen

ethiek" op scholen. Hij heeft ze voorzien via vragen en opdrachten van zijn commentaar. Hij schreef in de eerste les: *Kennismaking* o.a.: Omdat de ethische vraagstukken die vandaag aan de orde zijn zich opstapelen, meer dan vroeger het geval was, leek het ons nodig een speciale handleiding Ethiek voor de godsdienstlessen uit te geven. Je zult zo ook wel je vragen hebben over oorlog en vrede, milieubeheer, seksualiteit, geboorteregeling, reageerbuisbevruchting, zelfdoding en noem maar op. En hoe moet je de Tien Geboden positief gestalten in je eigen leven? Waarom en waarin is het gebed het belangrijkste van onze dankbaarheid voor God? We willen je in dit boek antwoord geven op veel vragen, maar we beseffen tegelijk dat er meer vragen leven en dat antwoorden nieuwe vragen zullen oproepen. Doe dan je winst met de literatuur die we achterin het boek vermeld hebben".

In dit boek staan 36 teksten over allerlei ethische vraagstukken. We noemen enkele titels: Pinksteren en zondebesef, 2. Geloofsmoeilijkheden, 3. Ethiek is niet alles, 4. Utilisme, 5. Naäman in de ethiek, 6. Marnix over Naäman, 7. Als dit kan, kan ook wat anders.

Allen die met deze vraagstukken in aanraking komen doen er goed aan van dit boek kennis te nemen. Men behoeft het niet in alles met wat prof. Douma zegt eens te zijn. Het is een boek waarin de schrijver pogt de vraagstukken te belichten vanuit Gods Woord. Daar moet het ons altijd om gaan bij allerlei

levensvraagstukken: wat zegt de Heere daarvan in Zijn Woord? Aan het einde vinden we een tekstregister, een register van personen en zaken en een literatuurlijst. Het boek telt 192 bladzijden en kost f 29,50.

B.

Bemiddeling Kraam- en Gezinszorg Meijer (B.K.G.M.)

Reeds velen vóór u maakten in de achterliggende 14 jaar gebruik van de verantwoorde hulp die geboden werd bij gezinsuitbreiding of bij ziekte van de moeder.

**Zoekt u ook kraam- of gezins-
hulp uit eigen kring en u bezit
geen TV, bel dan gerust.**

Mevr. J. Meijer - de Jong

Nieuw telefoonnummer:
02943 - 1145

Vakantie op Texel

Gezelligheid, rust, activiteit, ontspanning...
U vindt het allemaal op "De Verrassing".
Bel ons nu en reserveer een bungalow of starcaravan, voor uw vakantie in eigen sfeer.
Inlichtingen: **02220-18391**

vakantiecentrum
De Verrassing
Oosterend, Texel

Om het zuivere Woord

Dat is het thema van de folder, die momenteel op grote schaal wordt verspreid om nieuwe donateurs voor het werk van de GBS te werven. Al voor het bedrag van f 5,- per jaar kan men het werk van de GBS steunen. De doelstelling van de GBS? Het verspreiden van betrouwbare Bijbels over de gehele wereld. In ons land zorgt de GBS voor het leveren van betaalbare Bijbels in de vertrouwde Statenvertaling. U heeft de folder nog niet ontvangen? Of heeft u zich nog niet opgegeven als donateur? Schrijf dan even een briefje - zonder postzegel - naar onderstaand adres of stuur onderstaande bon (volledig ingevuld) op.

BON

(aankruisen wat u wenst)

O Graag ontvang ik alsnog de folder

O Ja, ik geef mij (alsnog) op als donateur van de GBS.

Hr./mevr./meij. ....

Straat: .....

Postcode: .....

Woonpl.: .....

Datum: .....

Handtekening: .....

GBS

GEREFORMEERDE BIJBELSTICHTING

ANTWOORDNUMMER 2809, 4140 WB LEERDAM
NIJVERHEIDSTRAAT 21, 4143 HN LEERDAM. Tel. 03451/10155 b.g.g. 14744

WAT VERPLICHT ONS?

Dat is toch een vraag over het moeten, moet het per se?

Als het om beloften gaat,

hebben we dan nog een excuus, alsof het ons niet raakt?

Zouden wij dan achterblijven?

als het om onze beloften aan de Papoea's gaat:

"Min.-pres. dr. J.E. de Quay: "Ik betreur het dat het ons niet is gegeven om met u, Papoea's, samen het begonnen werk te voleinden. Ik wil u, Papoea's, in Nieuw Guinea, met alle overtuiging die in mij is, toeroepen: ziet de toekomst met het volle vertrouwen in de rechtvaardiging van uw zaak tegemoet.

De gedachten en de beste wensen van het Nederlandse volk zullen u hierbij blijven vergezellen. Moge God u bewaren."

Het staat zwart op wit:

het Nederlandse volk, dat bent u en ik, samen nationaal verbonden aan het lot van de Papoea's. Maak er een begin mee, de Papoea verwacht het van u!

Papoea-fonds
Postgiro 243000
Arnhemseweg 72
6711 HG Ede
Bank: Rabo-Ede
Rek.nr.: 44.40.72.470.

Secretariaat:
Van Randwijcklaan 104
3815 MT Amersfoort
Telefoon: 033 - 728690

Stichting Hulp aan Papoea's in Nood

Voor AL uw:
boeken - bijbels - CD's
kantoorartikelen

Uw adres:

BOEKHUIS het KOMPAS
SCHERPENZEEL

Dorpsstraat 164, 03497-4355